

*Климкін В. М.,**здобувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Міжнародного гуманітарного університету*

ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКІЙ ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Анотація. Стаття присвячена аналізу запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності у зарубіжних країнах.

Ключові слова: насильницька злочинність, пенітенціарна злочинність, запобігання злочинності, місця позбавлення волі.

Постановка проблеми. Насильницька пенітенціарна злочинність є не тільки однією з головних проблем пенітенціарної системи та системи запобігання злочинності в Україні, вона являє собою інструмент поширення кримінальної моделі поведінки в суспільстві, його криміналізації шляхом звикання до насильницьких способів вирішення конфліктів.

Запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності знаходиться в безпосередній залежності від теоретичної розробки окремих питань даного виду злочинності. Одним з них є дослідження позитивного досвіду зарубіжних країн в даній сфері, його критичний аналіз з метою можливого запозичення та впровадження до національної кримінологічної системи.

Серед науковців, що у різний час досліджували питання насильницької пенітенціарної злочинності, у тому числі досвід запобігання даному виду злочинності у зарубіжних країнах, можна назвати таких вчених, як Антоян Ю. М., Батиргареева В. С., Бойко І. Б., Ваганов О. Б., Верещагін В. А., Глоточкін А. Д., Долгова А. І., Жаркіх М. М., Іншаков С. М., Колб О. Г., Лукашевич С. Ю., Миронов В. О., Мокрецов А. І., Пірожков В. Ф., Старков О. В., Усс О. В., Філіппова О. В., Хохряков Г. Ф., Яковлев М. О. та інші.

Однак на сучасному етапі в плані пошуку перспективних напрямків запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності в Україні дослідженню такого досвіду фахової уваги приділяється недостатньо.

Метою даної статті є критичний аналіз досвіду запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності у зарубіжних країнах задля визначення основних напрямів вдосконалення запобіжної діяльності в контексті національної кримінологічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насильницька пенітенціарна злочинність існує у в'язницях багатьох зарубіжних країн, хоча відомості про це представники влади не дуже бажають розголошувати з причин можливого зниження їх авторитету та статусу на міжнародній арені. Поряд із цим деякі держави пропонують безперечно ефективні моделі запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності, узгоджені з національною кримінологічною системою.

В ході даного дослідження пропонується розглянути досвід країн Європи, азійських країн (Китай та Японія),

Сполучених Штатів Америки та Росії. Порівняння буде здійснюватися за двома критеріями: узагальнений стан насильницької пенітенціарної злочинності та особливості спеціально-кримінологічного запобігання. Вибір саме цих країн обумовлений, з одного боку, їх політичним та культурним впливом на світову спільноту, з іншого, – принципово різним станом злочинності загалом та насильницької пенітенціарної злочинності, зокрема, що надає можливість розглядати надбання саме цих країн як типові моделі запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності.

Серед країн Європи доцільним видається зупинитися на досвіді таких держав, як Німеччина, Франція, Нідерланди, Італія, Велика Британія (держави ЄС), Швейцарія (взірець благополуччя).

Необхідно зауважити, що не дивлячись на порівняно невисокий рівень злочинності взагалі в країнах Європи, останнім часом рівень злочинності в цих країнах має тенденцію к зростанню. За переконанням більшості дослідників, це пов'язано насамперед з етнічним фактором. У останній час до країн Європи переїхала велика кількість вихідців з неєвропейських країн, які принесли власні звички та стереотипи поведінки. Ці тенденції здійснюють свій вплив і на процеси, що мають місце у пенітенціарних системах відповідних країн, зокрема на насильницьку пенітенціарну злочинність.

Так, у Німеччині «налякані масштабами насильства в тюрмах», які підтвердилися в ході дослідження Кримінологічного науково-дослідницького інституту федеральної землі Нижня Саксонія, проведеного в 33 в'язницях Бремена, Бранденбурга, Нижній Саксонії, Саксонії і Тюрингії серед 6400 засуджених, шляхом анонімного анкетування.

За результатами досліджень, кожен четвертий ув'язнений вказує, що він піддавався насильству, 7% вказують, що за час відбування покарань вони ставали жертвами насильства сексуального характеру, серед неповнолітніх злочинців – кожен другий [1].

На підставі результатів, отриманих в процесі даного дослідження, було рекомендовано:

– посилити спостереження за ув'язненими, зокрема, обладнати старі в'язниці камерами відеоспостереження, розмістити всіх ув'язнених в окремих камерах;

– надавати ув'язненим якомога більше свобод і привілеїв, з тим, щоб вони знали, чого можуть позбутися, якщо будуть вести себе агресивно;

– не допускати скорочення тюремного персоналу [2].

Таким чином, в Німеччині робиться акцент на необхідності технічного оснащення виправних установ при збереженні необхідної кількості співробітників пенітенціарних установ, а також на підході до поводження з в'язнями по принципу «батіг-пряник», що передбачає вироблення

рефлекторної реакції на наявність/відсутність позитивних факторів, які надаються адміністрацією.

В цей же час досвід Франції свідчить про обмежене значення технічного оснащення колоній. Франція була однією з перших країн, яка прийняла і почала проводити в життя європейські пенітенціарні норми. Підвищення кваліфікації працівників в'язниць, організація місць для сімейних зустрічей, охорона здоров'я – все це враховувалося в національному плані реформування [3].

Головний доглядач за французькими тюрмами Жан-Марі Деларю 10 березня 2010 р. надав свій щорічний звіт про стан французької пенітенціарної системи: «Насильство у відносинах між ув'язненими, перш за все, під час прогулянок у тюремних дворах. Убогі умови існування в ув'язненні для більш ніж 20% в'язнів, чия частка продовжує зростати. Кошти скорочуються, а рішення самої проблеми в занадто великій мірі віддано громадським організаціям. Держава про це майже не піклується. У нових в'язницях, які були недавно відкриті, людські відносини принесені в жертву безпеці. Життя в такій тюрмі стає занадто механізованим, повністю бездушним. Всі ці заходи можна назвати одним словом – нелюдськість. Я попереджаю влади країни, що будівництво в'язниць такого типу приведе нас рано чи пізно (і вже призводить, за нашими спостереженнями) до зростання насильства серед ув'язнених. ... За своїми розмірами в'язниця не повинна перевищувати 200 місць. Людські зв'язки між ув'язненими і наглядачами зникають, в'язень перетворюється на нікчемний гвинтик бездушної машини, до якого нікому немає справи» [4].

Таким чином, стратегічний підхід до запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності у Франції передбачає зменшення розміру виправної установи задля збереження особистісних зв'язків між засудженими та представниками адміністрації. Зауважимо, що такий напрям вбачається вельми продуктивним, адже насильницька пенітенціарна злочинність безпосередньо визначається пенітенціарними конфліктами, які породжуються самим фактом ізоляції людини від суспільства.

Пенітенціарна система Нідерландів постійно вдосконалюється, починаючи з кінця XVI ст. Останньою побудованою в'язницею є тюрма, відкрита 2006 р. Її відразу назвали самою економною. Вона обладнана потужною системою відеокамер, які фіксують обстановку у всіх приміщеннях, за винятком спальних місць і душевих. Усі мешканці носять електронні браслети, в стіни вбудовані мікрофони, пов'язані з системою розпізнавання емоцій (програма аналізує тон і гучність голосу, що дозволяє охороні попереджати конфлікти). У кожній камері встановлений сенсорна панель, за допомогою якої можна дізнатися розпорядок. Ці технічні нововведення дозволили істотно скоротити кількість наглядачів і іншого обслуговуючого персоналу. Ґрат на вікнах немає, замість них броньовані стекла. В'язниця нагадує будинок [5].

В Нідерландах значна увага приділяється трудовій зайнятості засуджених: щоденний заробіток становить до 12 євро, готівкою засуджені отримують не більше 10 євро, решта заробітку йде на тюремний рахунок, з якого засуджений може купувати товари в тюремному магазині. Для всіх засуджених пропонуються курси з отримання нових професій. Відмовників замикають у камерах, позбавляю-

чи їх можливості спілкуватися з іншими засудженими.

У вільний час в'язням дозволено користування комп'ютером, але без можливості виходу в Інтернет. У всіх в'язницях є католицькі каплиці, в деяких існують загальні молитовні кімнати, які по черзі відвідують християни, мусульмани та іудеї.

Такі умови утримання засуджених корелюють з тим, що більшість арештантів відбувають покарання за крадіжки, наркотики або грабежі без застосування насильства. Термін визначається трьома категоріями: превентивна, середня, заключна. Якщо під час першої засуджений поведився без порушень, то його переводять у другу категорію, з правом проводити вихідні вдома. Ті, хто перейшов у третю можуть після ранкової перевірки йти на роботу в місто і повернутися ввечері [6].

Аналізуючи досвід запобігання насильства засуджених в місцях позбавлення волі в Італії, слід зауважити, що значна частина злочинців в Італії – це емігранти з Північної Африки і Близького Сходу та представники злочинних кланів [7]. Якщо говорити про стан пенітенціарної системи Італії, то в останні роки в ній склалася настільки критична ситуація, що, зокрема, протягом 2012 р. було проголошено надзвичайний стан. Вже сорок років у країні не будувалися нові в'язниці. Наявні розраховані на утримання 44 тис. засуджених, але в них фактично утримуються 64 тис. осіб. Внаслідок цього виникали заворушення серед ув'язнених, незадоволених поганими умовами утримання [8].

Своєрідною відмінною ознакою в'язниць Італії є організація практично в кожній з них свого особливого виробництва. Так, в одному з тюремних замків вирощуються елітні сорти винограду [7]. Таке виробництво є дієвим заходом залучення засуджених до суспільно корисної праці, що має важливе значення в процесі ресоціалізації засуджених та запобігання вчиненню ними нових злочинів, а так само джерелом надходження в державний бюджет необхідних грошових коштів для утримання засуджених та створення в місцях позбавлення волі умов відповідних міжнародним стандартам.

Тюремна система Великобританії є не тільки найстарішою в Європі, але і завдяки постійному реформуванню досить досконалою. Одним із важливих завдань тюремного службовця в Англії є забезпечення особистісного усвідомлення злочинця, що означає дати можливість відчутти йому власну людську гідність та особисті достоїнства. Три важливі моменти є обов'язковими в побудові тюремної системи Англії: безпека, контроль і справедливість. При інтеграції цих складових створюються необхідні умови для ефективного запобігання злочинності серед засуджених, для ефективного процесу їх ресоціалізації [9, с. 152].

Контроль за перебуванням засуджених у місцях позбавлення волі в Англії здійснюють не тільки державні чиновники, але й незалежний апарат омбудсмена (уповноваженого з прав ув'язнених) і Рада візитерів. Їх завдання – контролювати дотримання гуманності у відношенні ув'язнених, умови їх утримання: побутових умов, харчування, медичного обслуговування, а також інтереси співробітників в'язниць.

Практично всі засуджені задіяні на роботах. При цьому всі бажаючі працювати отримують не тільки спеціальність, але й зарплату – 12 фунтів стерлінгів на тиждень, які перераховуються на особовий рахунок. Всі засуджені

мають однакові права – на повноцінне харчування і медичне обслуговування, ліжко-місце, листування з рідними, кількість побачень [10].

Відбування покарання у в'язницях Англії побудовано таким чином, що поведінка засудженого стоїть у прямій залежності від умов відбування покарання. Так, чим нижче рівень дисципліни засуджених у місцях позбавлення волі, тим нижче рівень умов їх перебування в установі. Високий рівень громадського контролю за пенітенціарними установами у поєднанні з високим рівнем умов тримання засуджених до позбавлення волі, є фактором, що значно знижує психологічну напруженість в місцях позбавлення волі, сприяє зниженню агресивності засуджених.

За останні роки кількість засуджених в Англії та Уельсі різко зросла. Але на думку керівника громадської організації «За тюремну реформу» Джуліет Лайон, «наявність тюрми не допомагає скоротити число правопорушників. Навпаки, чим більше людей за ґратами, тим більше рецидивістів. Будівництво нових в'язниць – справа дорога, вони псуєть пейзаж і вигляд міст. Це все одно, що для боротьби з пробками розширювати шосе – воно тоді повертає ще більше машин. Збільшуючи тюремну місткість, ми не вирішуємо проблеми» [11].

Слід зауважити, що організація запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності в кожній з розглянутих країн ЄС має свої пені особливості, однак узагальнюючими для всіх перелічених країн є реалізація заходів запобігання в контексті цілей покарання, серед яких в тому чи іншому вигляді передбачається: позитивний вплив чи підготовка злочинця до життя на свободі [12, с. 101].

Пенітенціарна система Швейцарії відрізняється від загальноєвропейської ступенем децентралізації, диференційованим підходом до організації виконання покарання у виді позбавлення волі для різних категорій злочинців. Зокрема, особливістю Швейцарії є кваліфікована психіатрична допомога засудженим. Крім цього, у Швейцарії організація повсякденного життя засуджених розглядається не лише з точки зору забезпечення безпеки, але й перспективи звільнення. Тому життя засуджених тісно пов'язане з навколишнім світом [9, с. 151-152].

Можна сказати, що пенітенціарна система Швейцарії найбільшою мірою орієнтована на повернення особи після відбуття покарання у виді позбавлення волі до суспільства. Диференційований підхід до організації покарання говорить про те, що кожен засуджений має значення для країни як цінна одиниця суспільства, задля збереження якої використовуються всі можливі заходи.

Японія посідає одне з останніх місць у світі за кількістю ув'язнених – всього 40 чол. на 100 тис. населення, в місцях позбавлення волі перебувають близько 88 тис. чол. при населенні в 130 млн. В Японії діє чи не найбільш розгалужена мережа різних громадських рухів профілактичного профілю. Добровільна допомога громадян широко використовується у виправній системі. Члени об'єднання під назвою «Добровільні візитери» відвідують в'язниці і спеціальні школи для неповнолітніх правопорушників, допомагають у навчанні та дозвіллі, розвивають трудові професійні навички. При цьому японські в'язниці мають репутацію в'язниць з найсуворішим у світі режимом. Поведінка ув'язненого

повинна відповідати правилам, що включає безліч заборон [13].

Таким чином, досвід запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності в Японії демонструє поєднання найсуворішого режиму відбування покарання у виді позбавлення волі та достатньо широкого використання громадських інститутів у запобіганні злочинів серед засуджених. Таке поєднання демонструє певну ефективність запобіжної діяльності у відношенні насильницької пенітенціарної злочинності.

Китай посідає друге місце в світі після США за кількістю засуджених, що перебувають у місцях позбавлення волі. На даний час у Китаї діє 661 установа, де відбуваються покарання 1,64 млн засуджених. Закритість інформації про пенітенціарну систему Китаю, за даними незалежних громадських організацій, пояснюється тим, що китайська пенітенціарна система є однією з самих репресивних і каральних у світі. Як і раніше поширені тортури і жорстоке поводження з затриманими та засудженими. Економічною основою пенітенціарної системи Китаю є примусова праця [14].

Суперечки в колективі засуджених, як правило, рідко вирішуються за допомогою сили. Причиною тому служать: по-перше, жорсткість наглядачів і швидкість, з якою присікається будь-яке відхилення від встановленої моделі поведінки; а по-друге, майже завжди тільки за приналежність до «Триади» – китайської організованої злочинної групи, до якої входить до 1,4 мільйонів осіб – за законодавством Китаю загрожує суворе покарання, а в деяких випадках і смертна кара, тому навіть професійні злочинці роблять все, щоб якомога більше бути схожим на простих засуджених. Тим не менш, насильницькі злочини серед засуджених мають місце. Вони вчиняються під час вивезення засуджених на працю. При цьому адміністрація, як правило, ніколи не проводить розслідувань, навіть якщо хтось із засуджених загинув. Внаслідок цього, можна погодитися з тими дослідниками, які зазначають, що рівень смертності серед китайських засуджених є найвищим у світі [15].

Іншими словами, китайська пенітенціарна система являє собою майже середньовічний за жорстокістю варіант пригноблення особистості заради досягнення одноманітності, виконання дисциплінарних обмежень. Вочевидь, немає сенсу розглядати такий досвід задля можливостей його запозичення, тим більше, що чисельність осіб в місцях позбавлення волі Китаю з кожним роком збільшується.

Окремо слід зупинитись на насильницькій пенітенціарній злочинності у місцях позбавлення волі США, які очолюють список країн за кількістю ув'язнених – це чверть усіх ув'язнених, що відбувають покарання у світі. Саме функціонування пенітенціарної системи таких масштабів породжує безліч соціальних, правозахисних, економічних, міжрасових і, в результаті, політичних проблем. Головна причина перенаселеності американських в'язниць – суворість законів, згідно з якими незначні правопорушення і нетяжкі злочини караються позбавленням волі. Потрапляючи у в'язницю в молодому віці, особи, які відбули покарання, у переважній більшості випадків вчиняють правопорушення повторно і знову направляються у виправні установи [16].

Необхідність керувати засудженими, схильними до насильства в США, призвела до зростання популярності в'язниць нового типу з особливо суворим забезпеченням безпеки, відомих як тюрми «супермакс» або «максімакс» – охоронні об'єкти, що ізолюють засуджених, обмежують пересування останніх і прямий доступ до інших засуджених і персоналу в'язниці. Засуджених випускають лише на одну годину на добу. Майже досконалі електронні засоби спостереження та охорони, а також значна кількість охоронців порівняно з числом засуджених є загальними характеристиками в'язниць цього типу. Існування цих виправних установ виходить з передумови, що тюремне насильство можна приборкати шляхом ізоляції небезпечних «підривних елементів». Однак беручи до уваги необхідність виділення значних коштів на утримання супермакс-в'язниць, в США існує проблема доведення ефективності супермакс-в'язниць у порівнянні з іншими стратегіями забезпечення безпеки засуджених і запобігання заворушенням [17, с.161-162].

Таким чином, американська пенітенціарна система є прикладом суперечливих тенденцій у протидії насильницькій пенітенціарній злочинності, адже на тлі суттєвого зростання витрат на утримання в'язниць її рівень не зменшується.

Російська пенітенціарна система будувалась на спадщині виправно-трудової системи Радянського союзу. Кількість позбавлених волі в пенітенціарних установах Росії (на 01.04.2013 р. – близько 696 тис. осіб) робить проблему насильницької пенітенціарної злочинності такою, що має більший резонанс у суспільстві та обумовлює підвищену увагу до неї вчених, громадських інститутів та керівництва країни порівняно з Україною.

Характерною рисою у РФ щодо запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності є наявність значної кількості нормативних актів в цій сфері, серед яких Концепція розвитку кримінально-виконавчої системи РФ до 2020 р., від 14 жовтня 2010 р. [18], наказ Міністерства юстиції Російської Федерації від 20 травня 2013 р. № 72 «Про затвердження Інструкції з профілактики правопорушень серед осіб, які утримуються в установах кримінально-виконавчої системи» [19]. Одним з головних нормативно визначених напрямів запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності заявлена гуманізація умов тримання осіб, що відбувають покарання у виді позбавлення волі, підвищення гарантій дотримання їх прав і законних інтересів [18].

Досвід РФ у запобіганні насильницької пенітенціарної злочинності демонструє близькі з Україною проблемні в цій сфері питання. Тим не менш, виходячи з розвитку нормативного регулювання вказаної діяльності та наукової складової у дослідженні проблем, можна зробити висновок про те, що пошук шляхів розв'язання головних проблем у запобіганні насильницькій пенітенціарній злочинності (в тому числі на практиці) в РФ відбувається більш інтенсивними темпами.

Висновки. Слід зазначити, що аналіз зарубіжного досвіду запобігання пенітенціарній злочинності свідчить, що країни Європи переорієнтували діяльність у бік постійної співпраці з громадськими організаціями та населенням, що свідчить про гуманну спрямованість виконання покарання у виді позбавлення волі,

але з акцентом на посилення безпеки засуджених та суспільства.

Зовсім інший підхід пропонується у Китаї та США. Постійне збільшення кількості осіб в місцях позбавлення волі не сприяє зниженню рівня злочинності у країні, не говорячи про те, що постійне зростання кількості засуджених вимагає від держави виділення додаткових коштів на їх утримання, будівництва нових в'язниць, збільшення кількості персоналу в'язниць тощо.

Слід зауважити, що взагалі у державах, що були розглянуті, запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності вбудовано у кримінологічну систему кожної з країн, тому ця діяльність відповідає загальним тенденціям запобігання злочинності в цілому.

Перспективним є аналіз можливостей запозичення національною кримінологічною системою позитивних елементів запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності у зарубіжних країнах, розробка на підставі даного аналізу перспективних напрямків запобігання насильницькій пенітенціарній злочинності з метою підвищення ефективності запобігання даному виду кримінальності в Україні.

Література:

1. Состояние насильственной преступности в местах лишения свободы Германии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/8XeNAw>
2. Даман К., Варкентин А. Пенитенциарная преступность в Германии / К.Даман, А. Варкентин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/Q3eNAw>
3. Зубова В. Французские тюрьмы: число заключенных растет / В.Зубова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/tC10Aw>
4. Гусев Д. Актуальные проблемы пенитенциарной политики во Франции / Д. Гусев [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/2HaNAw>
5. Особенности пенитенциарных учреждений Голландии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/cneNAw>
6. Пенитенциарные учреждения в Голландии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/pNwMBQ>
7. Пенитенциарные учреждения в Италии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/eN0MBQ>
8. Тенденции развития пенитенциарной системы Италии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/saR0Aw>
9. Наливайко В.С. Ресоціалізація злочинців за кордоном та її особливості / В.С. Наливайко // Вісник Луганського інституту внутрішніх справ МВС України. Науково-теоретичний журнал. Спеціальний випуск у чотирьох частинах. Частина 3. – Луганськ, 1999. – с. 150-154.
10. Места лишения свободы в Англии // Официальный сайт Ассоциации независимых наблюдателей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/ixfP>
11. Актуальные проблемы функционирования пенитенциарных учреждений Англии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/9sF0Aw>
12. Стрельцов С.Л. Деякі сучасні роздуми щодо кримінального покарання з позицій порівняльного правознавства / С.Л. Стрельцов // Матеріали 62-ї наукової конференції професорсько-преподавательського состава и аспирантов экономико-правового факультета ОНУ им. Мечникова (28-30 ноября 2007 г.). – О.: «Студія-Негоціант», 2007. – С. 100-102.
13. Пенитенциарная преступность в метах лишения свободы Японии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/iKUMBQ>
14. Характеристика пенитенциарной системы КНР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://u.to/xXiNAw>
15. Китай объявил о реформировании системы исправительно-трудовых лагерей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://u.to/_3GNaw

16. Проблемы пенитенциарной системы США [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://u.to/oKoMBQ>
17. Криминология / Под ред. Дж. Ф. Шели. Перевод с англ. – СПб.: Питер, 2003. – 964 с.
18. Концепция развития уголовно-исполнительной системы Российской Федерации до 2020 года: Распоряжение Правительства Российской Федерации от 14 октября 2010 года № 1772-р / Центр содействия реформе уголовного правосудия «Тюрьма и воля» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.prison.org/reforma/index.shtml>
19. Об утверждении Инструкции по профилактике правонарушений среди лиц, содержащихся в учреждениях уголовно-исполнительной системы: Приказ Министерства юстиции Российской Федерации от 20.05.2013 г. № 72 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2013/06/05/minust-dok.html>

Климкин В. Н. Предупреждение насильственной пенитенциарной преступности: опыт зарубежных стран

Аннотация. Статья посвящена анализу предупреждения насильственной пенитенциарной преступности в зарубежных странах.

Ключевые слова: насильственная преступность, пенитенциарная преступность, предупреждение преступности, места лишения свободы.

Klimkin V. Prevention of violent crime prison: the experience of foreign countries

Summary. This article analyzes the prevention of violent crime in prison abroad.

Key words: violent crime, prison crime, crime prevention, prisons.